

V Bruseli 28. novembra 2023
(OR. en)

15594/23

SOC 794
EMPL 568
DIGIT 266
FREMP 335
MI 999

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Delegácie
Č. predch. dok.:	14655/23
Predmet:	Závery Rady o digitalizácii v oblasti koordinácie sociálneho zabezpečenia s cieľom uľahčiť uplatňovanie práv týkajúcich sa sociálneho zabezpečenia v EÚ a znížiť administratívnu záťaž

Delegáciám v prílohe zasielame závery Rady o uvedenej téme, ktoré schválila Rada EPSCO na zasadnutí 27. a 28. novembra 2023.

**Digitalizácia v oblasti koordinácie sociálneho zabezpečenia s cieľom uľahčiť uplatňovanie
práv týkajúcich sa sociálneho zabezpečenia v EÚ a znížiť administratívnu záťaž**

závery Rady

BERÚC DO ÚVAHY, ŽE:

1. Hlavným cieľom digitalizácie je zefektívniť procesy, zvýšiť využívanie a výmenu údajov a zjednodušiť a urýchliť administratívne postupy.
2. V roku 2020 Európska komisia predložila oznámenie „Formovanie digitálnej budúcnosti Európy“ a v roku 2021 oznámenie „Digitálny kompas do roku 2030: digitálne desaťročie na európsky spôsob“.
3. Rozhodnutím Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/2481 zo 14. decembra 2022 sa zriadil politický program Digitálne desaťročie, ktorého jeden z cieľov je, aby EÚ a jej občania mohli využívať bezpečnú elektronickú identitu, čo každému používateľovi umožní mať kontrolu nad svojou prítomnosťou a interakciami v online priestore.
4. V politickom programe Digitálne desaťročie do roku 2030 sa stanovil cieľ zabezpečiť, aby kľúčové verejné služby boli do roku 2030 plne prístupné online, ako aj cieľ: a) podporovať inkluzívne, transparentné a otvorené digitálne prostredie zamerané na človeka a založené na základných právach s bezpečnými a interoperabilnými digitálnymi technológiami a službami a b) ponúkať inkluzívne, efektívne, interoperabilné a personalizované verejné služby a nástroje s vysokými štandardmi bezpečnosti a ochrany súkromia. V súlade s týmito cieľmi Komisia navrhla akt o interoperabilnej Európe, v ktorom sa majú stanoviť opatrenia na zabezpečenie vysokej úrovne interoperability verejného sektora v celej Únii. Cieľom návrhu aktu o interoperabilnej Európe je odstrániť fragmentáciu interoperability v Únii a umožniť orgánom verejnej správy v Únii účinne spolupracovať a poskytovať verejné služby naprieč hranicami a odvetviami.

5. V politickom programe Digitálne desaťročie do roku 2030 sa takisto stanovuje cieľ, aby do roku 2030 mali všetci občania Únie prístup k bezpečným prostriedkom elektronickej identifikácie (eID), ktoré sa majú používať pre kľúčové verejné služby v celej EÚ.
6. V nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1724 o zriadení jednotnej digitálnej brány na poskytovanie prístupu k informáciám, postupom a asistenčným službám a službám riešenia problémov sa stanovuje súbor povinností v oblasti digitálnej správy na základe zásady nediskriminácie a zásady „jedenkrát a dost“, ako aj požiadavky na informácie týkajúce sa postupov. Na základe nariadenia musia členské štáty zabezpečiť plný prístup občanov a podnikov od decembra 2023 k 21 administratívnym postupom, ktoré budú môcť online vybaviť a získať ich výsledky. Niektoré z týchto postupov sa týkajú koordinácie sociálneho zabezpečenia¹.
7. Okrem toho, Akčný plán na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv vychádza z 20 kľúčových zásad a práv v záujme spravodlivejších, dobre fungujúcich trhov práce a systémov sociálneho zabezpečenia v prospech občanov. Navrhujú sa v ňom dôležité ciele, ktoré má Európska únia dosiahnuť do roku 2030. V akčnom pláne sa takisto oznámilo spustenie pilotného projektu európskeho pasu sociálneho zabezpečenia (ESSPASS) s cieľom preskúmať do roku 2023 digitálne riešenie cezhraničného overovania nárokov na sociálne zabezpečenie.
8. V prvom polroku 2023 boli v oblasti digitalizácie koordinácie sociálneho zabezpečenia usporiadané dve podujatia: konferencia na vysokej úrovni na tému Digitalizácia v oblasti koordinácie sociálneho zabezpečenia (ESSPASS) a tzv. pracovné preukazy, ktorá sa konala 1. marca 2023, a zasadnutie pracovnej skupiny správnej komisie, ktoré sa konalo 8. marca 2023.

¹ Postupy, ktoré sa majú digitalizovať v oblasti koordinácie sociálneho zabezpečenia, zahŕňajú žiadosť o určenie uplatniteľných právnych predpisov v súlade s hlavou II nariadenia (ES) č. 883/2004, žiadosť o európsky preukaz zdravotného poistenia a uplatnenie nároku na starobné dôchodky a preddôchodkové dávky z povinných systémov.

9. V septembri 2023 Komisia uverejnila prvú výročnú správu o realizácii programu digitálneho desaťročia.
10. V septembri 2023 Komisia v súlade s článkom 36 nariadenia (EÚ) 2018/1724 predložila Európskemu parlamentu a Rade prvú dvojročnú správu o fungovaní jednotnej digitálnej brány a vnútorného trhu na základe štatistík a spätnej väzby získaných v súlade s článkami 24, 25 a 26 uvedeného nariadenia. V správe sa hodnotí rozsah pôsobnosti článku 14 (uplatňovanie zásady „jedenkrát a dost“) s prihliadnutím na vývoj technológií, trhu a právnych predpisov, pokiaľ ide o výmenu dôkazov medzi príslušnými orgánmi.
11. V článku 72 písm. d) nariadenia (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia sa okrem toho správna komisia poveruje podporou nových technológií, aby sa uľahčil voľný pohyb osôb, a to najmä modernizáciou postupov pre výmenu informácií a úpravou informačného toku medzi inštitúciami sociálneho zabezpečenia. V nariadení (ES) č. 987/2009² sa zároveň zdôrazňuje význam používania elektronických nástrojov pri výmene údajov medzi inštitúciami členských štátov, ako aj úloha správnej komisie pri určovaní štruktúry, obsahu, formy a podrobných mechanizmov takejto výmeny údajov.
12. Komisia 6. septembra 2023 predložila oznámenie o digitalizácii v oblasti koordinácie sociálneho zabezpečenia: uľahčenie voľného pohybu na jednotnom trhu. V oznámení, ktoré obsahuje prehľad prepojení medzi rôznymi digitálnymi projektmi na podporu voľného pohybu a mobility pracovnej sily, sa hodnotia existujúce digitálne iniciatívy a ozrejmuje synergie medzi týmito iniciatívami a ich kompatibilita. Taktiež sa v ňom navrhujú opatrenia, ktoré sa majú prijať v krátkodobom a dlhodobom horizonte s cieľom ďalej digitalizovať cezhraničné postupy sociálneho zabezpečenia.

² Odôvodnenia 3 a 4. Články 4 a 95

UZNÁVAJÚC, ŽE

13. Rastúci dopyt občanov a skúsenosti z posledných rokov vrátane pandémie ochorenia COVID-19 poukázali na význam digitalizácie v oblasti zdravia a sociálneho zabezpečenia a na potrebu urýchliť jej vykonávanie so zapojením všetkých členských štátov a odvetví na vnútroštátnej aj nadnárodnej úrovni.
14. Digitalizácia v oblasti sociálneho zabezpečenia v posledných rokoch pokročila vďaka práci na niekoľkých iniciatívach. Elektronická výmena informácií o sociálnom zabezpečení (EESSI), ktorá je decentralizovaným informačným systémom, umožňuje inštitúciám sociálneho zabezpečenia v celej Únii rýchlejšiu a bezpečnejšiu výmenu informácií. Systém by sa mal plne sprevádzkovať do konca roka 2024. Účelom pilotného projektu ESSPASS je zjednodušiť interakcie medzi občanmi využívajúcimi právo na voľný pohyb a verejnými orgánmi. Po prvej fáze pilotných činností v súčasnosti dve konzorciá, Digital Credentials for Europe (DC4EU) a Vector, testujú s finančnou podporou Európskej komisie digitalizáciu postupov týkajúcich sa prenosného dokumentu A1 a európskeho preukazu zdravotného poistenia. Výsledky týchto rozsiahlych pilotných projektov zameraných na digitálne riešenia cezhraničného overovania nárokov na sociálne zabezpečenie by sa mali uverejniť v druhom štvrtroku 2025. Budúcim európskym rámcom digitálnej identity, ktorý vznikne po revízii nariadenia (EÚ) č. 910/2014 (nariadenie eIDAS), by sa mali položiť základy digitálnej identity a dôvery v projekt ESSPASS a prípadne aj v ďalšie budúce digitálne iniciatívy v oblasti sociálneho zabezpečenia.
15. Cieľom eIDAS, ktorý je rámcom pre vytvorenie dôvery a jedným z pilierov digitalizačnej stratégie Európskej únie, je zvýšiť bezpečnosť transakcií pre podniky, zmierniť administratívnu záťaž a zefektívniť obchodné procesy.

16. EESSI je veľmi ambiciózny dlhodobý projekt, ktorý sa už zaviedol vo všetkých zúčastnených krajinách, aj keď niektoré krajiny ešte tento systém stále v plnej miere neimplementovali. Spustil sa program zlepšovania obchodných procesov na účely ich zefektívnenia a skvalitnenia. Cieľom tohto programu, ktorý by vďaka získaným skúsenostiam mohol prispieť aj k skráteniu realizácie budúcich projektov, je zlepšiť fungovanie EESSI a efektívnosť výmen.
17. Základným cieľom týchto projektov je zabezpečiť, aby komunikácia medzi občanmi a verejnou správou, ako aj medzi orgánmi verejnej správy jednotlivých krajín prebiehala bez použitia papiera v rámci celého procesu a so všetkými zárukami v oblasti ochrany údajov.
18. Technologický vývoj a digitálne nástroje by potenciálne mohli prispieť k implementácii budúcich legislatívnych zmien. Legislatívne zmeny sa však musia dôkladne posúdiť z hľadiska prínosov.
19. Keďže spoločnosť a služby sociálneho zabezpečenia sa čoraz viac digitalizujú, otázka digitálnej gramotnosti, digitálnych zručností a začlenenia si takisto vyžaduje našu plnú pozornosť v kontexte zabezpečovania rovnakého prístupu k službám a ich digitalizácii. Zo skúsenosti z pandémie vyplýva, že väčšina obyvateľstva získala od roku 2020 isté digitálne zručnosti³, no zároveň sa jasne ukázalo, že je dôležité zabezpečiť, aby z digitálnej transformácie mali prospech všetci občania vrátane tých najzraniteľnejších. Prístup orientovaný na občanov je kľúčom k boju proti digitálnemu vylúčeniu, znižovaniu digitálnej priepasti a riešeniu problematiky nevyužívania dostupných možností potenciálnymi užívateľmi. Európskym rokom zručností sa podporuje filozofia rekvalifikácie a zvyšovania úrovne zručností s cieľom využiť plný potenciál digitálnej transformácie sociálne spravodlivým a inkluzívnym spôsobom. V úsilí a investíciách v tejto oblasti by sa malo pokračovať. Zároveň by ľudia, ktorí nemajú plný prístup k digitalizovaným postupom, stále mali mať možnosť využívať svoje práva v oblasti sociálneho zabezpečenia.

³ Eurostat – Úroveň digitálnych zručností jednotlivcov (do roku 2019) (online dátový kód ISOK_SK_DSKL_I) [Statistics | Eurostat \(europa.eu\)](#) a úroveň digitálnych zručností jednotlivcov (od roku 2021) (online dátový kód: ISOK_SK_DSKL_I21) [Statistics | Eurostat \(europa.eu\)](#)

20. Pokiaľ ide o riadenie verejnej správy, digitalizácia by sa mala vždy považovať za nástroj, ktorý sa má používať a aplikovať komplexne vždy, keď je to vhodné. V tejto súvislosti by sa mali zohľadňovať vnútroštátne okolnosti, ako aj pomer nákladov a prínosov. Nejde len o to, aby občania a podniky mohli komunikovať online s orgánmi verejnej správy s cieľom iniciovať postupy. Orgány verejnej správy môžu využívať digitálne nástroje na urýchlenie procesov, odhaľovanie duplicity a zníženie rizika podvodov a chýb, čím sa zabráni priesťahom a ďalšej administratívnej záťaži a nákladom. Tým sa nevylučuje ľudský zásah v prípadoch, keď je potrebné osobné poradenstvo alebo individuálne posúdenie.

ZDÔRAZŇUJÚC, ŽE:

21. Od roku 2020 sa dosiahol väčší pokrok v digitalizácii vnútroštátnych a cezhraničných procesov v oblasti sociálneho zabezpečenia ako v predchádzajúcich rokoch. Napriek dosiahnutému pokroku je však v digitalizácii koordinácie sociálneho zabezpečenia stále čo zlepšovať, a to aj vzhľadom na rýchly vývoj nových technológií, ktoré prinášajú nové perspektívy a ktoré by sa mohli zohľadniť.
22. Dostupné finančné zdroje EÚ vrátane Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a Európskeho sociálneho fondu plus (ESF+) by mohli prispieť k pokroku v digitalizácii v členských štátoch, najmä v tých, ktoré sú digitálne menej rozvinuté.
23. Cieľom iniciatív Komisie je podporiť vývoj v oblasti digitalizácie, postaviť občanov do centra tohto úsilia, budovať intuitívne, používateľsky ústretové nástroje s jednoduchým jazykom, ako aj podporovať cezhraničnú a medziodvetvovú interoperabilitu medzi orgánmi verejnej správy.

24. Pravidelné diskusie medzi zástupcami orgánov verejnej správy členských štátov a Komisiou sú nevyhnutné na zabezpečenie politického usmernenia prebiehajúcich a plánovaných procesov digitalizácie a na monitorovanie pokroku. Je tiež nevyhnutné zabezpečiť zapojenie inštitúcií sociálneho zabezpečenia do týchto pravidelných diskusií vzhľadom na odborné znalosti, ktorými disponujú, a podporovať výmenu osvedčených postupov.
25. Komisia spolu so správnou komisiou a technickou komisiou zohráva aktívnu úlohu pri analýze vplyvu rôznych digitálnych iniciatív na uplatňovanie práv v oblasti sociálneho zabezpečenia občanmi, ktorí využívajú právo na voľný pohyb. Takto tiež vznikne príležitosť na vzájomné učenie sa a výmenu najlepších postupov medzi členskými štátmi.
26. S cieľom zabrániť fragmentácii a získať jasný obraz o rôznych digitálnych iniciatívach, ich vplyve na koordináciu sociálneho zabezpečenia a možnom prekrývaní ich účinkov, by sa pri príprave a realizácii rôznych iniciatív EÚ mala venovať pozornosť spolupráci a výmene informácií.
27. Ďalšie nové európske iniciatívy v oblasti digitalizácie by mali vychádzať z hodnotenia súčasných iniciatív a mali by dopĺňať existujúce európske a vnútroštátne nástroje.

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE VYZÝVA ČLENSKÉ ŠTÁTY, ABY S PRIHLIADNUTÍM NA VNÚTROŠTÁTNE OKOLNOSTI:

28. pokračovali v prijímaní opatrení na zabezpečenie vykonávania existujúcich a nových iniciatív zameraných na digitalizáciu a interoperabilitu, ktoré zjednodušujú a urýchľujú administratívne postupy a komunikáciu medzi vnútroštátnymi verejnými orgánmi členských štátov a zabezpečujú súlad s uplatniteľnými právnymi predpismi EÚ, a najmä finalizovali realizáciu a plné spustenie projektu EESSI najneskôr do roku 2024;

29. zintenzívnili úsilie o splnenie cieľov programu Digitálne desaťročie do roku 2030, aby bolo 100 % kľúčových verejných služieb dostupných online, a to aj v oblasti sociálneho zabezpečenia, a aby mali všetci ľudia prístup k prostriedkom elektronickej identifikácie (eID), ktoré sa majú používať pre kľúčové verejné služby v celej EÚ vrátane sociálneho zabezpečenia;
30. pokračovali v investíciách do automatizácie postupov, ktorými sa riešia vnútroštátne a cezhraničné prípady v oblasti sociálneho zabezpečenia a sociálnej ochrany;
31. pokračovali v úsilí o digitalizáciu postupov v oblasti koordinácie sociálneho zabezpečenia podľa nariadenia o jednotnej digitálnej bráne;
32. v nadväznosti na prvú fázu pilotného projektu ESSPASS zvažili účasť na činnostiach konzorcií Digital Credentials for Europe (DC4EU) a Vector, ktoré testujú digitalizáciu postupov súvisiacich s prenosným dokumentom A1 a európskym preukazom zdravotného poistenia;
33. nabádali svoje orgány verejnej správy, aby plynulo a včas komunikovali a spolupracovali s cieľom zabezpečiť bezproblémové pokrytie pracovníkov v rámci jednotného trhu; zabezpečili, aby všetky procesy sociálneho zabezpečenia vrátane cezhraničných procesov boli jasné, transparentné a efektívne vo vzťahu k pracovníkom, podnikom a zúčastneným orgánom verejnej správy;
34. sa usilovali zabezpečiť, aby práca na digitalizácii pomohla urýchliť určovanie práv a povinností občanov využívajúcich právo na voľný pohyb a spoločností, zvýšila úroveň ochrany práv ľudí, znížila riziko chýb a podvodov a prispela k zabezpečeniu udržateľnosti systémov sociálneho zabezpečenia;
35. pokračovali v prijímaní opatrení na posilnenie ochrany údajov pri vykonávaní digitálnych iniciatív, keďže pri koordinácii sociálneho zabezpečenia sa nakladá s citlivými osobnými údajmi.

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE VYZÝVA KOMISIU, ABY:

36. šírla oznámenie Komisie o digitalizácii v oblasti koordinácie sociálneho zabezpečenia zo 6. septembra 2023 a podporovala diskusiu o tejto otázke medzi členskými štátmi s cieľom rozvíjať dialóg a výmenu informácií o digitalizácii koordinácie sociálneho zabezpečenia na rôznych fórach, ako sú stretnutia na vysokej úrovni s členskými štátmi, ktoré bude Komisia každoročne organizovať, ako sa uvádza v uvedenom oznámení⁴;
37. naďalej podporovala úplné a správne zavádzanie systému EESSI členskými štátmi, a to aj pomocou dostupných finančných zdrojov EÚ a odborných znalostí v oblasti IT, a spolupracovala s nimi s cieľom neustále zlepšovať efektívnosť a účinnosť systému;
38. na základe výsledkov prebiehajúcich pilotných činností konzorcií po prvej fáze pilotného projektu ESSPASS preskúmala v spolupráci s členskými štátmi ďalšie kroky vrátane možnosti zaviesť systém ESSPASS vo všetkých krajinách EÚ a posúdila prípadnú potrebu zmeny legislatívneho rámca;
39. členské štáty naďalej informovala o stave iniciatív v oblasti digitalizácie, ktoré sú relevantné pre koordináciu sociálneho zabezpečenia, a to prostredníctvom každoročných stretnutí na vysokej úrovni a pravidelných výmen informácií so správnou komisiou a technickou komisiou;
40. podporovala výmenu osvedčených postupov medzi členskými štátmi s podporou Európskeho orgánu práce (ELA) pri súčasnom rešpektovaní úlohy a právomocí správnej komisie a technickej komisie v tejto veci podľa článkov 72 a 73 nariadenia (ES) č. 883/2004, ako aj existujúcej dohody o spolupráci medzi Európskym orgánom práce a správnou komisiou;

⁴ Komisia raz ročne zorganizuje stretnutia na vysokej úrovni s členskými štátmi s cieľom prediskutovať a podporiť implementáciu ďalšej digitalizácie, štandardizácie a automatizácie v rámci koordinácie sociálneho zabezpečenia, čo uľahčí uplatňovanie voľného pohybu a mobility pracovnej sily vrátane zvýšenej interoperability s ostatnými príslušnými sektormi. COM (2023): 501, s 15.

41. v spolupráci so správnou komisiou preskúmala možnosti technickej komisie pomôcť zhodnotiť vplyv a prínosy digitálnych iniciatív členských štátov a EÚ v oblasti koordinácie sociálneho zabezpečenia pri súčasnom rešpektovaní rôznych riadiacich štruktúr týchto iniciatív;
 42. na základe analýzy, ktorú poskytol Európsky orgán práce, zameranej na vnútroštátne digitálne riešenia a digitálnu vyspelosť vnútroštátnych systémov, pomohla členským štátom lepšie nasmerovať investície, čím sa zabezpečí, aby pokrok prebiehal v celej Európe súčasne;
 43. naďalej zabezpečovala jednotný prístup k digitalizácii v oblasti koordinácie sociálneho zabezpečenia, zabezpečovala synergie medzi už existujúcimi digitálnymi nástrojmi a riešeniami a konvergenciu medzi rôznymi iniciatívami;
 44. zanalyzovala potenciálne využívanie umelej inteligencie v kontexte koordinácie sociálneho zabezpečenia;
 45. preskúmala možnosť ďalšieho zjednodušenia a zefektívnenia postupov upravujúcich voľný pohyb osôb a pracovníkov v EÚ, pokiaľ ide o vnútroštátne procesy a súčasné pravidlá Únie v oblasti koordinácie sociálneho zabezpečenia.
-